

MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN, MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMLERİ SIRASINDA BİREYSEL SES EĞİTİMİ VEYA ŞAN DERSLERİNDE OLUŞTURDUKLARI REPERTUARDA TÜRKÇE EZGİ VE TÜRK HALK EZGİLERİNİN YERİ

Serap YÜKRAK

G.Ü., Gazi Eğitim Fakültesi - ANKARA

ÖZET

Fonetik sanatlar eğitiminin ana boyutlarından biri olan müzik eğitimi “bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel alışkanlıklar kazandırma ya da bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla belirli müziksel değişiklikler oluşturma sürecidir” (Uçan, 1994) diye tanımlanabilir.

Müzik eğitimcisi; “eğitimci olmanın gerekleri doğrultusunda pedagojik formasyon derslerinin yanı sıra, genel müzik eğitiminin gerekleri doğrultusunda mesleki formasyon bilgileriyle donatılarak yetiştirilmektedir. Mesleki formasyon gereklerinden biri olan ses eğitiminde amaç, eğitimci olmaya aday bireyde sesini doğru, güzel ve etkili bir biçimde kullanabilme gücünü geliştirmektir. Bu gelişim ise eğitim süreci içerisinde oluşturulan çeşitli repertuar çalışmalarını somutlaştırılmaktadır.

Bu çalışma müzik öğretmenlerinin, müzik öğretmenliği eğitimleri sırasında bireysel ses eğitimi veya şan derslerinde oluşturdukları repertuarda Türkçe ezgi ve Türk halk ezgilerinin yerini ifade etmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 4 ilk öğretim okulu ve 7 lisede görev yapan 18 müzik öğretmenine bir anket uygulanmış ve elde edilen bulgular tablolaştırılmıştır.

Elde edilen bulgular sonucunda ankete katılan müzik eğitimcilerinin, eğitimleri sırasında oluşturdukları repertuar içerisinde, büyük oranda çok seslendirilmiş halk türkülleri ve okul şarkılarının yer aldığını belirtmelerine rağmen, bunu yine de, büyük ölçüde yetersiz ya da yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Müzik Eğitimi, Ses Eğitimi, Türk Halk Ezgileri

ABSTRACT

Musical education, which is one of the main dimensions of phonetic arts, can be defined to be “the process of making someone to gain certain musical habits, or musical changes in his life” (A.Uçan).

Music teacher is, besides pedagogical formation lectures in order to be an educator, is educated by professional formation information due to general music education needs. The aim in voice education, which is one of those needs, is to develop the ability of using candidate educator's voice effectively and attractively. This development is realized by various repertoire studies built up during this process.

This work is prepared to express the role of Turkish tunes and Turkish folk songs in repertoires built up in individual voice education and singing lectures during their music teaching education. For this purpose, a questionnaire is applied to 18 music teachers in 4 primary and 7 high schools of Turkish Ministry of National Education, and data are presented in tables.

With the data gained, music educators attended in this questionnaire express that they do not find polyphonic folk melodies and school songs sufficient although they use them based on their previously built repertoire.

Key Words: Music education, phonetics education, Turkish folk songs

Fonetik sanatlar eğitiminin ana boyutlarından biri olan müzik eğitimi “Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel alışkanlıklar kazandırma ya da bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel değişiklikler oluşturma sürecidir”. (UÇAN, 1994) diye tanımlanabilir.

Türkiye’de müzik öğretmenliği eğitimine 1924 yılında kurulan Musiki Muallim Mektebi ile başlanmıştır. Bu kurum 1936 yılında Devlet Konservatuarı'nın açılmasıyla 1937-38 yıllarında Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesine nakledilmiştir. Böylece müzik eğitimcisi yetiştirme işi Enstitülere devredilmiştir. Uzun yıllar Gazi Eğitim Enstitüsü müzik öğretmenliği yetiştirme işinde tek kurum olmuş daha sonra ise yeni açılan enstitülerin kadrolarını oluşturmayı sağlamıştır. Bu kurumlar daha sonra

1981 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinden alınarak üniversitelere bağlanmış ve Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Bölümlerine dönüştürülmüşlerdir. Bu bölümlerin sayısı bugün ondörde varmıştır.

Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinin amacı ise “orta dereceli okullar ile meslek okullarında müzik derslerini okutacak, müzik eğitimi çalışmalarına yön verecek ve çevrelerine bu alanda rehber olabilecek nitelikte müzik öğretmeni yetiştirmek” olarak ifade edilmiştir. (ÖZEN, 1998)

Müzik eğitimcisi: “eğitimci olmanın gerekleri doğrultusunda pedagojik formasyon derslerinin yanı sıra, genel müzik eğitiminin gerekleri doğrultusunda mesleki formasyon bilgileriyle donatılarak yetiştirilmektedir. Mesleki formasyon donanımları ise üç ana başlıkta verilmektedir. Müzik Kuramları Eğitimi , Ses Eğitimi ve Çalgı Eğitimi” (YÜKRÜK, 1997)

Bu üç ana başlıktan biri olan ses eğitiminde amaç; öğrencinin kendi ses materyalinden hareketle uzun yıllar kendine hizmet verecek olan sesini doğru, güzel ve etkili bir biçimde kullanabilmektir. Çünkü bir müzik eğitimcisinin en güzel ve en etkili ve istediği her an başvurabileceği enstrümanı sesidir.

Bu bağlamda şu anki uygulamayla Müzik Eğitimi Bölümleri programları incelendiğinde Bireysel Ses Eğitimi dersine I. sınıftan itibaren dört sömestir (iki yıl) yer verildiği görülmektedir. Ancak önümüzdeki öğretim yılında uygulamaya konulacak olan “Yeniden Yapılanma” adı verilen programda bu ders iki sömestire (bir yıl) düşürülmüştür.

Bunun dışında ilgi, istek ve sahip olunan ses materyalinin özelliğine göre de anadal olarak Şan dersi anaçalgı kapsamında 8 sömestir (4 yıl) süreyle verilmektedir.

Bu çalışma müzik öğretmenlerinin, müzik öğretmenliği eğitimi sırasında bireysel ses eğitimi veya şan dersinde oluşturdukları repertuarda Türkçe ezgi ve Türk Halk Ezgileri'nin yerini ifade etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu amaçla şu anda Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 4 ilköğretim okulu ve 7 lisede görev yapan 18 müzik öğretmenine bir anket uygulanmış ve elde edilen bulgular tablolştırılmıştır.

1.1 Mezun olunan Anasanat Dalları

ANASANAT DALLARI	
Çalgı Eğitimi	17
Ses Eğitimi	1
Müzik Kuramları Eğitimi	-

Anket uygulanan 18 müzik öğretmeninden 17'sinin Çalgı Eğitimi ,1'nin ise Ses Eğitimi Anasanat Dalından mezun olduğu belirlenmiştir.

1.2 Müzik eğitimcilerinin öğrenimleri sırasında aldıkları bireysel Ses Eğitimi dersinin haftalık ders saati.

Ders Saati	Sayı
Haftalık 1 saat	10
Haftada 2 saat	7
Bireysel Ses Eğitimi Dersi Almamış	1

Örneklem grubu oluşturan müzik öğretmenlerinin 10'u haftada 1 saat 7'si haftada iki saat 1'inin ise bu dersi almadığı belirlenmiştir.

1.3 Müzik eğitimcilerinin almış oldukları Bireysel Ses Eğitimi dersinde oluşturdukları repertuar içerikleri.

Çalışılan Parçalar	Sayı
Lied	14
Arie Antiche	9
Okul Şarkıları (Marşlar öykünme aktarma şarkılar)	13
Arya	5
Çokseslendirilmiş Halk Türküleri	14
Geleneksel Türk Sanat Müziği	1
Geleneksel Türk Halk Müziği	3

Müzik eğitimcilerinin eğitimleri sırasında bireysel ses eğitimi dersinde oluşturdukları repertuar içeriklerinde en çok lied, çokseslendirilmiş halk türküleri okul şarkıları (marşlar öykünme -aktarma şarkılar) ve Arie Antiche'den oluşan bir repertuar oluşturdukları belirlenmiştir.

1.4. Müzik eğitimcilerinin eğitimleri sırasında oluşturdukları repertuar içerisinde Türkçe ezgi ve Türk Halk ezgilerinin ağırlığı.

Ölçütler	Sayı
Büyük ölçüde yeterli	1
Yeterli	3
Büyük ölçüde yetersiz	6
Yetersiz	8

Müzik eğitimcilerinin eğitimleri sırasında oluşturdukları repertuar içerisinde Türkçe ezgi ve Türk halk ezgilerinin ağırlığının yetersiz ve büyük ölçüde yetersiz olduğu belirlenmiştir.

1.5 Müzik eğitimcilerinin öğrenimleri sırasında Bireysel Ses Eğitimi dersinde oluşturdukları repertuardan öğretmenlik yaşantılarında yararlanma durumları

Ölçütler	Sayı
Büyük ölçüde yeterli	-
Yeterli	6
Büyük ölçüde yetersiz	5
Yetersiz	7

Müzik eğitimcilerinin öğrenimleri sırasında bireysel ses eğitimi dersinde oluşturdukları repertuardan öğretmenlik yaşantılarında yararlanma durumlarının yetersiz ve büyük ölçüde yetersiz olduğu belirlenmiştir.

SONUÇ

Bütün bu belirtilenlerden anlaşılmaktadır ki ankete katılan müzik eğitimcilerinin, eğitimleri sırasında oluşturdukları repertuar içerisinde büyük oranda çokseslendirilmiş halk türküleri ve okul şarkılarının yer aldığını belirtmelerine rağmen bunu yine de büyük ölçüde yetersiz ya da yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir.

Burada vurgulanması gereken sorun müzik eğitimcilerinin bu ders çerçevesinde oluşturdukları repertuarda neyin kapsanıp kapsanmaması değil, müzik eğitimine yıllarını vermiş değerli müzik eğitimcisi sayın Ali UÇAN'ın belirttiği gibi "nasıl, ne ölçüde-ne oranda, hangi dengeler içinde ve ne kadar kapsanacağına düşünmektedir." Bu düşünün çözüm noktasında ise çağın ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek bütüncül bir anlayış yatmaktadır. "Bireyin doğup, büyüdüğü, geliştiği, yetiştiği, çalıştığı, yaşamını sürdürdüğü ve giderek ayrılmaz bir parçasını oluşturduğu genel müzik çevresi ve genel müzik yaşamı farklı öğelerden, özellikle de farklı müzik türlerinden oluşan çok yönlü bir bütündür. Böylesine bir bütünlük içerisinde yaşayan bireyin içinde bulunduğu kendisini çevreleyen kuşatan-saran-kucaklayan "genel müzik yaşamı" ile "genel müzik eğitimcisi" yetiştirme arasında sınıksız ilişkiler vardır." (UÇAN, 1994)

Bu ilişkiye dayanarak müzik eğitimcisi olmaya aday olan bireylere bu ders çerçevesinde oluşturulan repertuarlarda, kazandırılacak teknik düzeye uygun, tekniği öğretici ve geliştirici bir çalışma programının yanında daha fazla Türkçe ezgi ve Türk halk ezgilerine yer verilmesi öğrenilenlerin ileride kullanılacak materyaller olarak daha işlevsel çalışmalar haline gelmesini sağlayacaktır.

Sonuç olarak en kalıcı ve geçerli öğrenme geçmişten bugüne, bugünden geleceğe transfer edilebilen, uzanabilen öğrenmelerdir. Bu uzanışta kullanılan öğrenmeler kullanıldıkça gelişecek, geliştikçe yenilenecektir. Kendi kültürünü tanıyan, bilen, geçmişini özümseyen bireyler geleceğe daha tutarlı sentezlerle sahip çıkabileceklerdir.

KAYNAKLAR

- ÖZEN, M., 1998, G.Ü.G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Piyanoyu Müzik Öğretmenliğinin Gereklere Doğrultusunda Kullanma Becerileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, s. 12, Ankara
- UÇAN, A., 1994, Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, S. 14, Ankara
- UÇAN, A., 1994, Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, S. 100, Ankara
- YÜKRÜK, S. 1997 "G.Ü.G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü 1. Sınıf Öğrencileri Ses ve Konuşma Özellikleri, Yayınlanmamış Master Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, s. 2, Ankara